# Editorial | Η πολλή δουλειά τρώει τον εργαζόμενο

**του Βασίλη Καραπάνου**

«Η επαγγελματική ζωή είναι σαν τη σαβάνα, και στη σαβάνα υπάρχουν ζέβροι, αλλά υπάρχουν και λιοντάρια».

«Υπάρχουν και αμοιβάδες, απολιθωμένες μέδουσες, μουνόψειρες που ψήνονται στον ήλιο, γυμνοσάλιαγκες που έχασαν το δρόμο τους και κακόμοιροι αρουραίοι!»…

Το παραπάνω απόσπασμα βρίσκεται στο βιβλίο του Φρεντερίκ Φαζαρντί «Ένας βρεγμένος καραγκιόζης» (Εκδόσεις των Συναδέλφων, μετάφραση Γιάννης Καυκιάς), θα μπορούσε όμως να είναι και μία τυπική κομπορρημοσύνη ενός γιάπη ή ενός στελέχους της Νέας Δημοκρατίας καθώς αποθεώνει το νέο νομοσχέδιο για την εργασία. *Αυτό που ονομάζουμε κοινωνία, δεν είναι παρά το σκηνικό της μάχης, όπου για να επιβιώσεις πρέπει να φανείς δυνατός, πιο δυνατός από τον διπλανό σου και ικανός να προσαρμοστείς σε όλες τις συνθήκες.*

Το νέο εργατικό νομοσχέδιο, διά χειρός Χατζηδάκη, έρχεται για να ευθυγραμμίσει την Ελλάδα με τις ανάγκες του κεφαλαίου για ελαστική, επισφαλή και φθηνή εργασία. Έρχεται για να ανατρέψει παγιωμένες αντιλήψεις για το 8ωρο, για τις αργίες, για το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα στην απεργία, για τον ρόλο των σωματείων και πολλά άλλα. Εκτός όλων αυτών, στην πραγματικότητα, επιδιώκει τη μετάβαση σε μία νέα εποχή κοινωνικών και οικονομικών σχέσεων, σε μία εποχή όπου ο εργαζόμενος θα βρίσκεται απομονωμένος και συνθλιμμένος ανάμεσα στις συμπληγάδες της γραφειοκρατίας από τη μία και στις αδηφάγες επιταγές των αφεντικών από την άλλη. Η κοινωνική απομόνωση των εργαζόμενων, η εξάλειψη της συλλογικής φωνής τους, η λογική «ο καθένας για την πάρτη του», βεβαίως και δεν ενισχύει τη θέση τους στην αγορά εργασίας. Κι αυτό είναι

γνωστό. Μπορεί ο νεοφιλελευθερισμός να έχει την ικανότητα να εξυψώνει τα πιο εγωιστικά ένστικτα, όμως τελικά η ζούγκλα της αγοράς εργασίας έχει προκαθορισμένους ρόλους, μοιρασμένους και χιλιοπαιγμένους από τα αρπαχτικά που θέτουν τους «κανόνες».

Το μοτίβο, λοιπόν, της κυβέρνησης των «αρίστων» μοιάζει πολύ με τη θατσερική αντίληψη ότι δεν υπάρχει κοινωνία, παρά μόνο άτομα. Το άτομο, μάλιστα, καλείται μέσα σε αυτόν τον κυκεώνα των αλλαγών να προσαρμοστεί σε αυτήν τη νέα πραγματικότητα, χωρίς κανένα συλλογικό απάγκιο, παρά μόνο πουλώντας τον εαυτό του, πλασάροντάς τον όσο καλύτερα μπορεί. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι η ερώτηση *«Πόσα νομίζεις ότι αξίζεις;»*, αυτή η ερώτηση παγίδα που ακούγεται τόσο συχνά σε συνεντεύξεις για δουλειά, συμπυκνώνει το βάρος που καλείται να διαχειριστεί ο σύγχρονος εργαζόμενος.

Απέναντι σε αυτήν νεοφιλελεύθερη παράνοια, της εμμονικής αναδιάρθρωσης των όρων ύπαρξής μας από την γραφειοκρατία και το κεφάλαιο, ανθίζουν ακόμα οι αντιστάσεις στο δημόσιο χώρο. Η ανακατάληψη του θεάτρου Εμπρός στου Ψυρρή και της Rosa Nera στα Χανιά, αποδεικνύουν το πώς η κοινωνία μπορεί ακόμα να παράγει συλλογικά βιώματα και να χαλάει τα σχέδια του κράτους και του κεφαλαίου. Έχει ενδιαφέρον ο τρόπος με τον οποίο αντιστρέφουν την πραγματικότητα οι ταγοί της κυβέρνησης, στελέχη και δημοσιογράφοι. Κατά την άποψή τους, δεν είναι δυνατόν η κοινωνία, οι συλλογικότητες και οι οργανώσεις να έχουν λόγο για τη ζωή τους, να έχουν πρόσβαση σε κάθε δημόσιο χώρο. Αντιθέτως, η περιφραγμένη έκταση που θα χρησιμοποιηθεί από το ιδιωτικό κεφάλαιο για ξενοδοχείο ή για οποιαδήποτε άλλη επένδυση είναι το νόμιμο, το σωστό και το λογικό. Είπαμε, οι συνεκτικοί δεσμοί μέσα στην κοινωνία, οι συλλογικές διεκδικήσεις, η πρόσβαση των πολιτών στη λήψη των αποφάσεων δεν προκρίνονται από την εξουσία, πόσο μάλλον όταν σε θέλει ευέλικτο, κινητικό και ικανό να δουλεύεις αγόγγυστα και με σκυφτό το κεφάλι.

Φυσικά, τα σχέδιά τους μπορούν να ανατραπούν, όχι από λιοντάρια, μοναχικούς λύκους και αρπαχτικά, αλλά από αόρατους-

ες, αυτεξούσια υποκείμενα και κοινωνίες σε κίνηση – αυτήν την κινητικότητα την προτιμούν καθηλωμένη.

---

# Η Απελευθέρωση της Rosa Nera

**του Νίκου Μαρκετάκη**

Στις 5 Ιούνη το μεσημέρι γράφτηκε Ιστορία στα Χανιά. 150 άνθρωποι, συνεννοημένοι εκ των προτέρων, έλαβαν τις θέσεις τους με ακρίβεια δευτερολέπτου και άψογο συντονισμό, και με έφοδο κατέλαβαν το φρουρούμενο μνημειακό συγκρότημα στην κορυφή του λόφου Καστέλι: το περίφημο «μπαλκόνι των Χανίων». Κάτω από τη μύτη των φρουρών, οι οποίοι μέσα σε ελάχιστα λεπτά βρέθηκαν περικυκλωμένοι και ανήμποροι να αντιδράσουν, πέραν του να αποχωρήσουν ταπεινωμένοι χωρίς να ανοίξει ρουθούνι.

Το επιχειρησιακό σχέδιο είχε εκπονηθεί εβδομάδες πριν, αν και η σύλληψή του κλωθογύριζε στα κεφάλια ορισμένων για μήνες. 150 άτομα το γνώριζαν επί βδομάδες, και 150 άτομα ήταν που το εκτέλεσαν – δίχως αυτό να διαρρεύσει στον 151ο. Στη συντριπτική πλειοψηφία, 150 άνθρωποι χωρίς οργανωτικούς δεσμούς μεταξύ τους, που δεν συνιστούσαν δηλαδή μια κάποια ενιαία συλλογικότητα, που δεν δεσμεύονταν από τίποτα πέραν της πολιτικής τους βούλησης να πάρουν πίσω αυτό που τους ανήκει από το Κράτος. Και όχι αφηρημένα από το Κράτος, αλλά από τους πλέον ισχυρούς αρμούς του, το ξενοδοχειακό κεφάλαιο και το μητσοτακέικο – και μάλιστα μέσα στην έδρα τους.

Τα μαθήματα αυτής της μέρας – και του πώς φτάσαμε σε αυτήν – προς το Κίνημα είναι υπερβολικά πολύτιμα για να τα αγνοήσει κανείς. Ο ελευθεριακός χώρος, ακόμα και στην πιο σκοτεινή εποχή που έχουμε ζήσει οι περισσότεροι/ες από μας, δεν έχει ανάγκη τίποτα πέραν της πολιτικής βούλησης. Ούτε μιλιτάντικη εκπαίδευση, ούτε κλειστές οργανωτικές δομές, ούτε ιεραρχία,

ούτε κλίση στη βία. Το μέγα ζήτημα ασφαλώς εδώ είναι το πώς φτάνουμε στην από κοινού πολιτική βούληση. Διότι τα υπόλοιπα είναι θέμα χρόνου και λίγης τύχης. Πραγματικά λίγης όμως, καθώς εν πολλοίς την τύχη σου τη φτιάχνεις. Και 9 μήνες τώρα (9/5/20 – 9/5/21), πήραμε την τύχη μας στα χέρια μας.

Από τις πρώτες μεγαλειώδεις πορείες μετά την εκκένωση της κατάληψης Rosa Nera, των 800, 1500 και 3500 ανθρώπων, φάνηκε ότι η ανακατάληψη θα ήταν απλώς θέμα χρόνου. Είχαμε δύο δυνατά εφόδια με τα οποία θα έπρεπε να χτίσουμε μια σταθερή μαζική κινηματική διαδικασία, η οποία θα μας κρατούσε σε εγρήγορση βαθαίνοντας τις συντροφικές σχέσεις μεταξύ της συλλογικότητας της κατάληψης και ενός ευρύτερου ριζοσπαστικού κύκλου – μέχρι να έρθει η κατάλληλη στιγμή…

Το πρώτο εφόδιο ήταν η απαράμιλλη αποδοχή της κατάληψης στην τοπική κοινωνία. Εδώ τα credits πάνε στην ίδια τη συλλογικότητα της Rosa Nera και είναι η καθ’ ύλην αρμόδια να μιλήσει για το know how του πολιτικού κεφαλαίου της. Παρά ταύτα, είναι αδύνατον να μη σημειωθεί κι εδώ εμφατικά η ανυπολόγιστη συνεισφορά, σε αυτήν, του εκλιπόντος αναρχικού Βαρδή Τσουρή, του οποίου η προσωπικότητα και δημοφιλία στην τοπική κοινωνία εγγυόταν το θετικό αποτύπωμα κάθε αντιεξουσιαστικού εγχειρήματος στο οποίο συμμετείχε.

Το δεύτερο εφόδιο μας ήταν η τοπική πολιτική ιδιαιτερότητα. Εννοώντας ότι είχαμε απέναντί μας την Αγία Οικογένεια, στο λίκνο της, εκεί όμως που παράλληλα ο αντιμητσοτακισμός ήταν ήδη λαϊκή κουλτούρα before it was cool. Ήταν και είναι τέτοια, διότι εδώ ο κόσμος γνωρίζει βιωματικά τι εστί βερύκοκο. Με μια φράση, θα λέγαμε πως μητσοτακικός εδώ παραδοσιακά λογάται ο κακής ποιότητας άνθρωπος – και κυριολεκτικά μονάχα τέτοιοι ήταν όσοι πανηγύρισαν με την εκκένωση πριν 9 μήνες, και μόνο τέτοιοι χολιάστηκαν χθες.

Με τα εφόδια αυτά ριχτήκαμε σε μια άνιση μάχη με τον ζόφο των περιοριστικών μέτρων, των χουντικών διαταγμάτων, του γενικευμένου φόβου, του εγκλεισμού, της αναδουλειάς και της

κατάθλιψης. Κι όμως εν μέσω του σκληρού χειμερινού λοκντάουν, έγινε ένα μικρό θαύμα στα Χανιά. Το ευρύτερο κίνημα, με πρωτεργάτη τον αντιεξουσιαστικό χώρο, αντιπαρατέθηκε νικηφόρα με τον ζόφο, επιδεικνύοντας στο δρόμο μία πρωτόγνωρη αυταπάρνηση, συνέπεια και τόλμη. Πολύ πριν τα της Νέας Σμύρνης, στα Χανιά το κίνημα με τη στάση του είχε κερδίσει για λογαριασμό όλων των συμπολιτών μας χώρο και χρόνο ελευθερίας, άνεσης δηλ. στην κυκλοφορία και στη συνάθροιση – καταβάλλοντας βέβαια το ανάλογο κόστος σε πρόστιμα, τηλεπρόστιμα, συλλήψεις και ξύλο.

Βεβαίως, οι πρωτόγνωρες συνθήκες απαιτούν και μια ανάλογα πρωτόγνωρη στάση. Αυτό είναι ένα σπουδαίο μάθημα που λάβαμε και θα θέλαμε διακαώς να μοιραστούμε. Διότι αυτή η στάση, η νικηφόρα εν τέλει στάση, μας εφοδίασε με κείνη την αναγκαία πολιτική βούληση, συντροφική εμπιστοσύνη, αυτοπειθαρχία και αισιοδοξία για την εκπόνηση και εκτέλεση του σχεδίου για την απελευθέρωση της Rosa Nera.